

NYITRAMEGYEI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMÚ HETILAP.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Dr. BANGHA SÁNDOR.

A panszlavizmus sötét ködfelhője terjesztett egy pár évtizeddel ezelőtt még esteli szürkületet tót ajkú lakosságunk elméjében. A nagy szláv birodalom eszméjének hirdetői voltak Szenic, Miava, Brezova és más vidéki központokon élő ügyvédek és magánzók, kik nyíltan hirdették hazaellenes elveiket és vakbuzgalommal terjesztették honáruló tanaikat. Ezek, bár sok kárt okoztak a jámbor lelkű tót lakosok körében, mégis kevésbé voltak a magyar nemzeti állameszmére nézve veszélyesek, mint azok, kik alattomban fondorlatoskodtak hazánk megrontásán és jól őrzött tanyáikon tartottak titkos összejöveteleket, tanácskozásokat. A pánszláv agitátoroknak ezen mindkét neme még a nyolcvanas évek elején is dúsan burjánzott és útját állotta a hazafias irány térfoglalásának.

Azonban, míg Nyitramegye hegy-völgyes vidékeit a pánszlavizmus ködoszlopának sötétsége borítá, addig a megye déli sík részének téres völgyein a magyar nemzeti irány világító tűoszlopa terjesztett jóleső felvilágosodást és tetterre buzdító, éltető melegséget. Megyénk intelligenciájának számos előkelő alakja hirdette ez időtájt, hogy közös erővel és egyenként is küzdeni kell a nemzetiségi izgatók megrontására, tévtanaik lealcázására és a hazafias szellem terjesztésére.

Azonban, míg a nemzetiségi vágyódások bérencei minden eszköznek bővében voltak, melyeket céljaik szolgálatába szegődtetve széles körben fertőztették meg a levegőt a nagy szláv birodalom boldogságot hazudó ígéreteivel: addig a kised hazafias társaság minden eszköz nélkül szűkölködve, kevés sikerre is csak óriási megerőltetés árán számíthatott. Hiszen az iskolák is nagyrészt a felekezetek kezében voltak és ezekben sem uralkodott mindenütt hazafias szellem, sőt a hazai nyelvet is csak itt-ott tanították kevés eredménnyel és míg a tót ajkú lakosok olcsó újsággal bőven el voltak látva, addig vidéki magyar lapjaink nem voltak, mert csak rövid ideig állhatott fenn pártolás hiányában egy-egy magyar újság, noha e nélkül remélni sem lehetett a pánszlavizmus leküzdését.

Ekként állottak egymással szemben a köd- és a tűoszlop, egymáshoz nem közelítve, egymást nem háborgatva. De már a hetvenes évek végén és különösen a nyolcvanas évek kezdetén az egységes magyar nemzet eszménye a haza szívéből a haza egész testét beszöví ereken át nemcsak a jó magyar vidéken talált szívélyes fogadtatásra, hanem a nemze-

tiségi vidékeken is egyengették ennek számára a talajt. Kisdedóvodákat és népiskolákat állított fel e helyeken az állam, társas körök alakultak, melyek kezdetben csak szerény eredménnyel szolgálták az ügyet. Még csak hajnalodni kezdett a pánszláv agitáció völgyeiben, mert a hazafias szellem tűzoszlopa csak az ormokat világította meg, a felvilágosodás a völgyekbe még nem hatolhatott, itt még teljes hatalmát fejtette ki a ködoszlop; a háborítatlan homályban teljes erővel pusztított a felekezeti iskola, agitáltak Hurban szövetségesei: ügyvédek, papok, tanítók, röpke iratok, tót nyelvű újságok.

Ilyen állapot közepette érlelődött meg az eszme dr. Bangha Sándor és dr. Kállai Ármin nyitrai ügyvédekben, hogy a magyar nemzeti törekvések és érdekek támogatása, továbbá a nyitramegyei panszláv törekvések figyelemmel kísérése céljából magyar nyelvű heti lapot indítsanak. Tényleg megindították nevezett ügyvédek, mint közös tulajdonukat és társas szerkesztésök alatt a lapot 1880. év végén „Nyitramegyei Közlöny“ címmel. Ez volt ez időtájt Nyitramegyében az egyedüli magyar lap.

Dr. Kállai Ármin már 1881. év végén visszalépett a lap szerkesztőségétől és ettől fogva dr. Bangha Sándor a lapnak egyedüli tulajdonosa, kiadója és felelős szerkesztője.

A „Nyitramegyei Közlöny“ szerkesztője céltudatossággal és lankadást nem ismerő kitartással munkálkodik a maga elé kitűzött cél elérésére. Ezen hazafias törekvésében melléje szegődött a megye művelt magyar eleme, mely szellemi munkával, erkölcsileg és anyagilag támogatja dr. Bangha Sándort, hogy a lap

az egységes magyar nemzeti állam szolgálatában fennállhasson és hogy feladatát teljesíthesse.

A „Nyitramegyei Közlöny“ szépirodalmi, történelmi, közgazdasági és politikai kérdésekkel foglalkozik fennállása óta, de tekintettel arra, hogy az összes, amúgy is csekély számú magyar ajkú lakosság organuma volt, egyes kérdésekben élesebb pártállást nem foglalt el; másrészt azonban, tekintettel arra, hogy a szláv ajkú határszélen a kormány és a közhivatalok tekintélyét az államéval egynek veszik: ezek iránt mindig barátságos álláspontot foglalt el.

De nem sértette és nem támadta az ellenzék törekvéseit sem, hanem tárgyilag szólt a felmerült napi kérdésekhez. Midőn azonban a legújabb időben az egyházpolitikai kérdések felmerültek és a néppárt Nyitramegyében vetette meg lábát és fejtett ki erős agitációt, a lap, mely egész lényegében és alapjában keletkezésétől fogva szabadelvű volt, mert csak ezen az úton tartja lehetőnek szerkesztője hazánk haladását, sőt alkotmányos fennmaradását is, az ezen vidéken a néppárttal összevegyült ellenzékkel szemben a leghatározottabb állást foglalta el és küzdött a Wekerle — és ennek utódja, a mostani miniszterium mellett.

Közvetlen a „Nyitramegyei Közlöny“ megindítása után vette kezdetét a nagyszabású mozgalom, mely Felső-Magyarországnak nyelvben és érzelemben való megmagyarosítását tűzte ki feladatául; a F. M. K. E. alapítására vonatkozó első cikkek, lelkesítő felhívások, buzdító közlemények ezen lapnak hasábjain jelentek meg. Ez a lap a megalapított F. M. K. E.-tel egyetemben sokat tett arra, hogy a panszlavizmus ködoszlopát a társadalom erős mozgalma eloszlassa,

megyénkből kiüzze és helyét a hazafias magyar felvilágosodást terjesztő, hazaszeretetet árasztó tűzszlop foglalja el — és jóleső megnyugvással látja tizenhat évi önzetlen munkájának gyümölcsét dr. Bangha Sándor és lapjának minden munkatársa, hogy nemcsak a pánszláv törekvések megszűnését, hanem a megye központjában uralkodó németeskedő szellem alábbszállását is siettette; dr. Bangha Sándor még a Trefort-aera előtt hirdette, hogy a magyar nyelv és érzés terjesztése állami feladat és hogy az egységes magyar kultúra a nemzet boldogulását is elő fogja mozdítani; e megyében — megnyugvással állíthatjuk, — fáradozásaik nem voltak eredménytelenek, mert Nyitramegye lakói zömének, különösen a fiatalabb nemzedéknek hazafias gondolkozásához és érzéséhez ma már kétség is alig fér.

A „Nyitramegyei Közlöny“ kiváló férfiakat számíthat munkatársaihoz, kik kezdetben szellemi munkájokkal támogatták fennállását; ezek sorában állottak: Latkóczy Imre, Szalavszky Gyula, Thuróczy Vilmos, dr. Thuróczy Károly, Libertiny Gusztáv, dr. Kenedy Géza. Állandó munkatársai voltak: Olsavszky Jenő, Nagy Nep. János, Halasy Béla, Vértess József, Erdélyi Lipót, Papanek István. Időközönként irnak a lapba: Hevesy István, Bernáth Győző, Meskó Pál, Lőrinczy György, Horvát Sándor, Bihary Géza, Tormay György, Gelenczey Miháltz János, Felsner Jónás, Bangha Sándorné szül. Haas Zsófia, Bangha Oszkár, dr. Takáts Sándor. Újabb időben keletkezett magyar lapok munkatársaink sorából vették szerkesztőiket, így: dr. Tóth János és dr. Dudek János ezelőtt a „Nyitramegyei Köz-

löny"-nek voltak önzetlen munkatársai. — Néhai ft. Alleker Lajos kegyesrendi tanár és dr. Kostenszky Géza, a F. M. K. E. b. e. titkára sok szép cikkel tették érdekessé a Nyitrai Közlönyt.

A nevezett munkatársakon kívül a megye legtöbb városában és számos községében vannak rendes levelezők, akik örömet járnak fáradozásukkal hozzá, hogy megyénknek ez a lapja, mely a hatóságok jó akaratával is dicsekedhetik, az első vidéki lapok színvonalán álljon.

